

Tanóra / modul címe:

**AZ IGAZI KINCS
DRÁMA TANÍTÁSI ÓRÁN
DÖNTÉSI HELYZETEK VIZSGÁLATA A JÁNOS VITÉZ ELSŐ RÉSZÉBEN**

A tanóra célja:

A mű olvasása közben gyakran találkoztunk olyan szituációkkal, ahol a főhős komoly választót elé érkezett. A 17. énekben a falujába hazaérkező Jancsi szinte minden addigi kalandját egy-egy ilyen dilemma jellemezte. Hol a történet elbeszélője, hol a főszereplő belső monológja érzékeltette, hogy milyen vívódások kísérték ezeket az eseményeket. A dráma munkaformáival, a lassítás és a mélyítés eszközeivel lehetőséget kaptok arra, hogy megéljétek ezeket a szituációkat.

Fókusz: Megmentheti-e Jancsi a szerelmét és a boldogságát a rablók kincsével?

+

1. Feladat

Az előző órákon a csoportok állóképeket készítettek a János vitéz egy-egy izgalmas jelenetéhez. Néhány elkészült munkát mutassatok be!

Készüljétek fel arra, hogy ha a többiek nem ismernék fel az általatok alkotott állóképet, akkor a szereplők (ha vállukat megérintjük) az adott szituációban egy mondatot hangosan mondhatnak a szerepük szerint!

+

2. Feladat

Készítsünk közösen egy állóképet Jancsi kalandjainak felhasználásával!

A gyakorlatban szerepeljen az egész csoport, de a főszereplő hiányozzon a képről!

Előtte egy diákot kiküldünk a teremből. Neki az lesz a feladata, hogy a kép elkészülte után hívásra bejöjjön, és kitalálja, hogy Jancsi életének melyik szituációját mutatja be az általunk megformált a kép, kik a szereplők, és ki hiányzik a képről.

Segítségül a kitaláló a kép alakjai közül legfeljebb háromnak megérintheti a vállát, akik ekkor egy mondat erejéig megszólalnak szerepük szerint.

A kép elkészítésének ideje legfeljebb 3 perc legyen!

+

3. Feladat

Sokat beszéltünk arról, hogy Jancsi gyakran találta magát döntési helyzetben a történet első részében. A mellékelt válogatás segítségével gyűjtsétek össze a legfontosabbakat!

Jegyezzétek le egy kérdő mondatban a dilemma lényegét! A feladatra 8 percet kaptok.

A 10 legfontosabb döntési helyzet a János vitéz első részében

01.	3. fejezet 1-3. vsz. Jancsi hazafelé tart a megmaradt nyájjal	Akárhová lett az, csakhogy már odavan; Búsulás, keresés, minden haszontalan. Most hát mihez fogjon? nekiszánva magát, Hazafelé hajtja a megmaradt falkát.	"Majd lesz neked Jancsi... no hiszen lesz neked!" Szomorún kullogva gondolta ezeket, "Gazduramnak ugyis rossz a csillagzatja, Hát még... de legyen meg isten akaratja."
Döntés:			
02.	6. fejezet 4. vsz. Jancsi a zsványtanya ajtajában	Csalatkozott Jancsi, mert az nem volt csárda, Hanem volt tizenkét zsványinak tanyája. Nem állott üresen a ház, a zsványok Mind a tizenketten odabenn valának.	Éjszaka, zsványok, csákányok, pisztolyok... Ha jól megfontoljuk, ez nem tréfadolog; De az én Jancsimnak helyén állt a szíve, Azért is közéljük nagy bátran belépe.
Döntés:			
03.	6. fejezet 12-13. vsz. Jancsi felel a zsványkapitány ajánlatára	Rablás, fosztogatás, ölés nekünk tréfa, E derék tréfának díja gazdag préda. Ez a hordó ezüst, ez meg arany, látod?... Nos hát elfogadod a cimboraságot?"	Furcsa dolgok jártak Jancsi elméjében, S tettetett jókedvvel szolt illetéknépen: "Cimborátok vagyok, itt a kezem rája! Rút életemnek ez a legszebb órája."
Döntés:			
04.	6. fejezet 18-21. vsz. Jancsi a kincses kád előtt	Most a kincses kádhoz! Megtöltöm tarisznyám, Hazaviszem neked, szerelmes Iluskám! Cudar mostohádnak nem lesz több rabja, Feleségül veszlek... isten is akarja. Házat építtetek a falu közepén, Ékes menyecskének odavezetlek én; Ottan éldegélünk mi ketten boldogan, Mint Ádám és Éva a paradicsomban...	Istenem teremtöm! Mit beszélek én itt? Zsványoknak vigyem el átkozott pénzt? Tán minden darabhoz vérfoltok ragadtak. S én ilyen kincsekkel legyek boldog, gazdag? Hozzájok sem nyúlok... azt én nem tehetem, Nincs elromolva a lelkiismeretem. - Édes szép Iluskám, csak viseld terhedet, Bízd a jóistenre árva életedet!"
Döntés:			
05.	10. fejezet 6-7. vsz. Jancsi a csillagok között	Amint ballagtak a csillagok közepett, Kukoricza Jancsi ekkép elmélkedett: "Azt mondják, ahányszor egy csillag leszalad, A földön egy ember élete megszakad.	Ezer a szerencséd, te gonosz mostoha, Hogy nem tudom, melyik kinek a csillaga; Nem kínzanád tovább az én galambomat - Mert lehajítanám mostan csillagodat."
Döntés:			

06.	12. fejezet 20-21. vsz. Jancsi és a basa fia
„Kegyelem, kegyelem, nemes lelkű vitéz! Ha semmi másra nem: ifjuságomra nézz; Ifjú vagyok még, az életet szeretem... Vedd el mindenemet, csak hagyd meg életem!”	„Tartsd meg mindenedet, gyáva élhetetlen! Kezem által halni vagy te érdemetlen. Hordd el magad innen, vidd hírül hazádnak, Haramja fiai hogy és mikép jártak.”
Döntés:	
07.	13. fejezet 15. vsz. A francia király ajánlata
Derék János vitéz halld most beszédemet: Mínhogy megmentetted kedves gyermekemet, Vedd el feleségül, legyen ő a tied, És vele foglald el királyi széket.	
Döntés:	
08.	14. fejezet 2-3. vsz. Jancsi mostohaanyja a barázdában lelt fiúcskával
Egy gazdaember jólelkű felesége - Amint ő nekem ezt sokszor elmesélte - Egyszer kinézett a kukoricaföldre, S ott egy barázdában lelt engem heverve.	Szörnyen sikítottam, sorsomat megszánta, Nem hagyott a földön, felvett a karjára, És hazafelé ezt gondolta mentiben: ”Fölnevelem szegényt, hisz ugy sincs gyermekem.”
Döntés:	
09.	17. fejezet 18. vsz. János reszkető kézzel újra Iluska ajtajánál
A pitvarajtónál be reszketett keze, S mellében csakhogy el nem állt lélekzete; Benyitott végtére - de Iluska helyett Látott a pitvarban idegen népeket.	
Döntés:	
10.	18. fejezet 9-10. vsz. János Iluska sírjánál
Leáldozott a nap piros verőfénye, Halovány hold lépett a napnak helyébe, Szomorún nézett ki az őszi homályból, János eltántorgott kedvese hantjától. Még egyszer visszatért. A sírhalom felett Egyszerű kis rózsabokor nevelkedett. Leszakította a virágszálat róla, Elindult s mentében magában így szóla:	"Ki porából nőttél, árva kis virágszál, Légy hűséges társam vándorlásaimnál; Vándorlok, vándorlok, a világ végeig, Míg kívánt halálom napja megérkezik."
Döntés:	

4. Feladat

A sok döntés közül szerintetek melyik volt Jancsi számára a legnehezebb? Egyeztetsetek a csoportban! Választásotokat indokoljátok! A csoport egy képviselője számoljon be a döntésről! Az egyeztetésre 2 percet kaptok!

5. Feladat

Válasszuk ki közösen a gyűjteményből azt a döntési helyzetet, ahol a főhős belső vívódása a döntés mindkét következményét részletesen bemutatja!
Írd le a megbeszélés eredményét!

6. Feladat

Kössétek össze páros munkában a címszavakat a nekik megfelelő versszakokkal! A feladatra 2 percet kaptok!

Jancsi a zsványtanyán

Istenem teremtöm! mit beszélek én itt?
Zsványoknak vigyem el átkozott pénzt?
Tán minden darabhoz vérfoltok ragadtak.
S én ilyen kincsekkel legyek boldog, gazdag?

Előzetes döntések

"Jó éjszakát!... nem kelt föl titeket sem más,
Majd csak az itéletnapit trombitálás!
Élete gyertyáját soknak eloltátok,
Küldök én örökös éjszakát reátok.

Közvetlen előzmény

Mikor elvégezte Jancsi a beszédet,
Az égő gyertyával a házból kilépett,
Meggyújtá födelét mind a négy szögleten,
Elharapózott a mérges láng sebesen.

A döntési helyzet

Most a kincses kádhoz! Megtöltöm tarisznyám,
Hazaviszem neked, szerelmes Iluskám!
Cudar mostohádnak nem lesz többé rabja,
Feleségül veszlek... isten is akarja.

A döntés után

Éjszaka, zsványok, csákányok, pisztolyok...
Ha jól megfontoljuk, ez nem tréfadolog;
De az én Jancsimnak helyén állt a szíve,
Azért is közéljük nagy bátran belépe.

Furcsa dolgok jártak Jancsi elméjében,
S tettetett jókedvvel szólt illetéknépen:
"Cimborátok vagyok, itt a kezem rája!
Rút életemnek ez a legszebb órája."

 + **7. Feladat**

A legnehezebb döntési szituációt szeretném veletek megvizsgálni. Egy osztálytársatok alakítsa Jancsit, aki a kincses kád előtt gondolataival tusakodik!

Hangosítsuk ki ezeket a gondolatokat! Mindenki megszólalhat, jelentkezni nem kell.

Hagyd, hogy más végigmondja gondolatát, csak ezután szólalj meg te! Én is beszállok a jelenetbe, adott helyen én is megszólalok.

A gyakorlat addig tart, amíg mindenki elmondja gondolatait.

A Jancsit alakító diákat pedig arra kérem, hogy játéka lehetőleg tükrözze a megszólalásokat!

 + **8. Feladat**

Érdekelne-e benneteket olyan szituáció, ami a János vitézben nem történt meg? Vagyis megvizsgáljuk-e azt a lehetőséget, hogy Jancsi mégis hazaviszi a kincset Iluskához? Készítsétek fel egy társatokat 3 percen arra a helyzetre, amelyben Jancsi felkeresi Iluskát a kincessel! Ez a társatok alakítsa Iluskát a következő jelenetben! Jancsit én fogom játszani.

A jelenetet egy határozott tapssal és „STOP” felkiáltással megállíthatjátok! Ekkor az Iluskát alakító szereplőnek segíthettek abban, hogy hogyan vagy milyen szöveggel folytassa a játékot.

Ha te szeretnél más irányt adni a jelenetnek, te is szerepbe léphetsz társad helyett!

 9. Feladat

Írj fogalmazást Jancsi vagy Iluska nevében egyes szám első személyben! A belső monológ mutassa be a szereplő érzéseit, gondolatait, amit a fenti jelenet közben átélhetett!

